

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Egy év	750
Félféléves	380
Negyedéves	200
Egy hónap	70
Egy szám	25

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25
Egy szám — 1-30

augusztus 27.

eingut-

szerelesek, csiszolt
demyohn, gyógy-
en beszerezhetők:

snál Cluj

39. Telefon 954

ENT-

PEK

erpek, beton-
üreges beton-
dő-, járda- és
gyártására,
ajtásra, formák,
kutyűrűk, lép-
stb. előállítá-
hengerművek,
I-a cement-
es asbescement
ternít) berende-
konkeverőgépek

R N A

S RADIATOR
CA 12. SZÁM

tségyvetések és
mentesen

zárólag

OL

rt, mert ez
és kiadós!

ámin nagyváradi
készül, szigoruan
ás szerint.

VILMOS Cluj

Kötél

gégepeket

ányokat,
ros kör-
asító gé-
ifaapító
zések

yári

ipari

tési fel-
tt szálit

o Rt.

Victoriei 45.
Telef. Int. 356.

e, Kapható az ősz-
Kolozsváron Emke-
s Flohr-patikákban.

m.

**SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
NIVATAL ES NYOMDA**

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
dunk vissza.

1924 augusztus 28 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 194. szám

568 Ab 28

Rendőrigazgatótól a hadtestparancsnokig

Műveletlen és közönséges lelkek szokása, hogy a legtisztultabb és legfeneklebb eszméket saját zavaros gondolatviláguk homályába burkolják. Így történik meg, hogy a legmagasabb ideálizmussal megszerkesztett elméletek a gyakorlatban sokkal több szenvedést, vért és goncszást idéznek fel, mint amennyi jótéményre képesek. Ezt bizonyítja a forradalmak és a népek általános története egyaránt.

A hazafiság ugyszólván több mint eszme: ösztön, a népek életöszöne. De az igazi hazafiság soha sem jelentette a más népek életakaratának ledorongolását, megcsufolását. Akik a hazafiságot nem saját népük gyarapítására használják fel, hanem mások sauyargatására: rendszerint azokból a közönséges egyénekből rekrutálódnak, akik saját életöszönük jogosságát a másokkal szemben tanúsított jogtalanság kegyetlenségével igazolják.

A máramaroszi rendőrigazgató, aki négy, teljesen ártatlan zsidó ember letartóztatását rendelte el azért, mert egy jóhiszemű román ember nemzeti színű szalagokat font egy ártatlan ponny-ló sörényébe, a hazafiságnak fent vázolt ilyen félreértői közé tartozik.

Róma hazafisága és a római nép nagysága éppen azon erény által nyilvánult meg és ragyogott legtündöklőbbben, mely a meghódított népek magához edesgetését tartotta legfőbb feladatának s mely minden meghódított nép isteneit elvitte a Forum Romanum oltáira, hol a saját isteneivel egyenrangú istenként tisztelte.

Mi nem kívánhatjuk, hogy egy ilyen máramaroszi Scarpia tisztában legyen saját fajának történelmével, éppen ezért nem csodálkozunk, legfeljebb elszomoredunk azon a tulzott buzgalmon, amelyet a máramaroszi rendőrigazgató ur, a hazafiság álarcába burkolva, négy zsidó férfit rovasára érvényesített. Hála az Urnak, hogy Románia népének nyugalma és biztonsága nincs teljesen kiszolgáltatva az ilyen hazafiság-értelmezéseknek és vannak olyan férfiak, akik a latin mentalitás és jogérzék magaslátán állva, meg tudják különböztetni az igazi hazafiságot az álhazafiság tulbuzgalmától és az egyéni ambíciók erkölos-telen és gyantas bugyboréklását egyetlen tollvonással vissza tudják szerítani eredeti forrásukba.

Pop Danila tábornok, a kolozsvári hadtestparancsnok ezek közé a férfiak közé tartozik, akinek elég volt egyetlen bepillantás az aktákba, hogy körülbelül tisztában legyen a négy zsidó sportvezető ellen emelt vádak tarthatatlanságával és elrendelje a román nemzeti zászló meggyalázása címén még mindig letartóztatásban levő máramaroszi zsidó szabadlábra helyezését. Ez a cselekedet kétségtelenül megnyugtató jelent és elismerésre kötelez Pop Danila és a hozzá hasonló, hivatásuk magaslátán álló férfiak iránt, de egyben keserű mementó számunkra az a tény, hogy egyéni szabadságunk, társadalmi békénk, az itt élő népek harmóniája mily könnyen válhatik a hivataltörökni önkény áldozatává. Ha ezek a hivataltörök urak nem állanak hadilábon a logikával és cselekedeteiket az értelemnek legalább egy halvány sugara vezrné, egész biztosan belátnák, hogy hazafiságuk sokkal szebb diszhez jutna akkor, ha hivatali hatalmukat a társadalmi béke minél teljesebb biztosítására használnák fel és nem kiabálnának tüzet még ott is, ahol füstöt sem lehet észrevenni. Hiszen a zsidóság tökéletesen tisztában van azzal, hogy egyéni és faji boldogulását a román határok között kell megtalálnia. A zsidóság nagyon is tudatában van annak, hogy a saját boldogulását, erőinek és kultúrájának kifejtését csak egy konszolidált, békés, harmonizáló Romániában

találhatja meg. Éppen ezért saját nemzetük ellen vétkeznek azok, akik minden jóhiszemű cselekedet mögött a rosszhiszeműség sötét motívumait keresik, miáltal újabb keserűséget, a megértésnek újabb akadályokat támasztanak.

Az irredentizmus vádjával letartóztatott négy zsidó kárváriájárasán kívül a tulbuzgalom jónak látta, hogy a Sámson sportklub működését is feifüggesse. Akik ilyesmit tesznek, gátat

állítanak a megértés útjába és Románia konszolidációjának az ellenségei.

Hisszük, hogy azok a belátásos férfiak, akik élelátásukkal meg tudják különböztetni az egyes törtétek magánérdekeitől a magasabbrendű érdekeket, mindent megtesznek arra, hogy az a sérelem, mely a Sámson sportklub bezárásával az ottani zsidóságot érte, rövidesen és minél hathatósabban orvosoltassék.

Poincaré elismeri Herriot nagy érdemeit

A francia szenátus is ratifikálta a londoni konferencia határozatait. A német nacionalisták el akarják gáncsolni a Marx-kormány javaslatait

(Berlin, augusztus 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A lapok szerint Marx kancellár tárgyalásai a német nemzetiekkel eredménytelenek. Még nem tudni mi okból, de az eleinte engedékenyeknek látszó nacionalisták váratlanul megkötötték magukat és így nagyon valószínű, hogy a Dawes-tervben foglalt vasuti javaslatok nem kapnak kétharmad többséget a birodalmi gyűlésben. A kormánypartí sajtó

A Reichstag felosztatását tekinti az egyetlen lehetőségnek.

Amennyiben ma estig a megegyezés nem sikerül, Marx kancellár szonnal felkeresi Ebert köztársasági elnököt és

felhatalmazást kér a birodalmi gyűlés felosztatására és az új választások azonnali kiírására.

Páris, augusztus 27. A szenátus megkezdte a londoni egyezmény vitáját, amelynek során

Poincaré elismeréssel nyilatkozott Herriot londoni munkájáról

és rámutatott arra a precedensre, amelyet a jó szakértőjavaslat elfogadásával a francia kormány

alkotott. A Ruhr megszállás volt az az eszköz, amellyel Németországot konciliánsabb magatartásra kényszerítette. Már az ő kormányzása alatt tette magáévá a francia kormány a Dawes-tervezetet.

Poincaré azt hiszi, hogy a tervezet Londonban bizonyos módosításokat szenvedett, miáltal

ellentmondásba kerül a békeszerződésekkel.

Véleménye szerint a döntőbírósból csak Németország huzhat hasznot, míg Franciaországra csak engedményeket jelent. Figyelmezteti a kormányt, ne menjen bele a Ruhr-vidék kiürítésébe csak akkor, ha Németország teljesítette kötelezettségeit.

„Békét kíván az egész világ

és vele együtt mi franciák is, de semmiképen sem labilis békét.“

Heriot válaszában kéri a szenátust, járuljon hozzá a londoni határozatokhoz, ezzel is dokumentálva, hogy

őszintén és még áldozatok árán is békét akar.

Ezután szavazásra kerül sor, melynek folyamán a szenátus 204 szavazattal 40 ellenében bizalmat szavazott Herriotnak.

Miről tárgyalnak ma a kisantant külügyminiszterei

Ellentétes hírek a leibachi találkozó programjáról. A népszövetség elhalasztja a leszerelési kérdés tárgyalását

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Belgrádi jelentés alapján a „Lupta“ azt írja, most végleg bizonyos, hogy Marinkovics jugoszláv külügyminiszter még a népszövetség ülésének megnyitása előtt fog Duca román és Benes csehszlovák külügyminiszterekkel találkozni. A három külügyminiszter azonban nem lesz egyidejűleg jelen a találkozón. Benes ma este már odaérkezik Laibachba, ahol este 11 óráig tárgyal Marinkovicsal és aztán Genfbe utazik, Duca miniszter viszont csak csütörtökön reggel találkozik a jugoszláv külügyminiszterrel, de egész nap vele fog tárgyalni. A miniszterek találkozásának az a célja, hogy közös magatartásra határozzák el magukat. A népszövetség mostani ülészakán kerül sor ugyanis a békeszerződések végrehajtását ellenőrző bizottság megválasztására s a kisantant a maga számára is helyet kér a bizottságban. Szó lesz a külügyminiszterek között Oroszország elismeréséről is, valamint a londoni konferencia határozataival szembeni állásfoglalásról.

Jugoszlávia és Csehszlovákia el akarják ismerni a szovjetkormányt

és tárgyalni akarnak a szövetségközi adósságok rendezéséről is.

Nagyon diplomatikus a kormánypartí „Viitorul“ erre vonatkozó cikke. A lap szerint a külügyminiszterek találkozásának nincs különösebb jelentősége, mert a kisantantban legteljesebb az egyetértés. Természetes, — folytatja a „Viitorul“ — hogy Laibachban

meg fogják tárgyalni a konszolidáció közötti függőkérdéseket.

Ezzel kapcsolatban a kormánylap megeáfolja azokat a híreket, melyek szerint Románia he-

lyet kér a népszövetségi tanácsban. Ez már azért sem állhat meg, mert a kisantant államai között olyan megállapodás van, hogy külügyminiszterei váltakozó sorrendben vesznek részt a népszövetségi tanács ülésein. Tavaly óta Benes képviseli a kisantantot a népszövetségi tanácsban, akinek még nem járt le a mandátuma, arról pedig szó sem lehet, hogy a kisantantnak még egy tagja kerüljön be a népszövetségi tanácsba.

Hasonlóképpen tulkorainak mondja a „Viitorul“ azt a kombinációt is, mely szerint

Duca külügyminisztert a népligai ülések alelnökévé választják meg,

vagy pedig valamelyik bizottság elnökévé. Ha ez meg is történik, Duca mégsem fogadhatná el a megbízatást, mert mindkét esetben állandóan Genfben kellene tartózkodnia az ülészak tartama alatt, amely szeptember végéig fog tartani, míg a külügyminiszternek szeptember 15 én okvetlenül itthon kell lennie. Nem lehetetlen azonban, hogy Titulescu londoni követet választják meg valamelyik bizottság elnökévé, ha a népszövetség úgy fog dönteni, hogy az egyik ilyen pozíciót Romániának kell juttatni.

Hivatalos körökből szerzett értesülés szerint a népliga mostani ülészakán

nem kerül szóba semmi olyan ügy, amely Romániát specialisan érdekelné.

Az ülészak legfontosabb tárgya a leszerelés kérdése, melyet azonban a francia-angol felfogáskülönbség miatt valószínűleg kénytelenek lesznek a legközelebbi ülészakra hagyni. Az angol felfogás ugyanis megelégszik a garancia-szerződésekkel és az esetleges differenciák elintézésére a döntőbírósból elvét kívánja meghonosítani.

Megkezdtek az Eskütt-panama tárgyalását Budapesten

Szenzációs részletek a fehér terror üzletei: 61. Nagyatádi Szabó István a főbűnös. Örültnek akarják deklarálni Eskütt Lajost

(Budapest, augusztus 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mintegy három évvel ezelőtt, amikor a kurzus javában tombolt Magyarországon, váratlanul robbant ki az első nagy panama. Maga a keresztény kurzus megteremtője, Friedrich István pattantotta ki az Eskütt-ügyet. A támadás tulajdonképpen nagyatádi Szabó István ellen irányult, aki ugyanabban a forradalmi Károlyi-kormányban volt államtitkár, mint Friedrich és később ő is épügy beült a bársonyszékbe, mint Friedrich. Annakidején a kurzus vezetési mindenképpen igyekeztek el-tussolni a panamát, mert joggal tartották attól, hogy Nagyatádi magántitkárának vád alá helyezése olyanokat is magával rántana, akik akkor éppen hatalmon voltak. A kurzus lassú és nehéz likvidálása után Eskütt Lajost le-tartóztatták és tegnap már bíróság elé is került az ügy egyik része:

a hirhedt Nagyatádi-féle kivitei panama.

A tárgyalás iránt úgy a sajtó, mint a politikusok, valamint a nagyközönség részéről óriási érdeklődés mutatkozik. Eskütt védői dr. Weisz Ödön és dr. Györky Imre szociáldemokrata képviselő. Tanúként gróf Bethlen István miniszterelnök, nagyatádi Szabó István földmivelési miniszter, továbbá Bud János és Kállay Tibor volt miniszterek, továbbá Eöry Szabó és Ulain nemzetgyűlési képviselők vannak beidézve. A védők elnapolási indítványt terjesztettek elő, de a törvényszék a tárgyalás megtartása mellett döntött. Törekv tanácselnök ezután ismertette a vádakat. Ezek szerint Eskütt Lajos a miniszterelnököt és a földmivelési minisztert százezer, majd ötven-ezer, végül már csak huszezer dollár erejéig meg akarta zsarolni.

Azzal fenyegetőzött, ha nem adják meg neki a kért összeget, a fő tárgyalásra kerülő kivitei botrány perben

olyan súlyos tanuvallomást fog tenni a miniszterek ellen, hogy a kormány 24 órán belül megbukik.

Zsaroló kísérletével egyidejűleg megvádolta a kormányelnököt, továbbá a földmivelési minisztert és Kállay és Bud volt minisztereket, hogy tizenegymilliárd koronát kerestek a svájci állami buzaszállításán. Pollányi főügyész helytett azzal vádolta meg, hogy a kivitei pa-

nama két gyanúsítottját: Szunyogh Mihályt és Kovács Gyulát szabadon engedte. Vásárhelyi vizsgálóbíró ellen pedig azt a vádat emelte, hogy saját ügyében egy vadászfegyverrel lekenyerezte magát.

Ezután megkezdődik a kihallgatás. Eskütt, miután kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek, elmondja az ügy előzményeit. Első ízben 1921 őszén akarták megvesztegetni, hogy a szállítási engedélyekért beszolgáltatott pénzekről ne beszéljen. A pénzeket átvette, mert közte és a földmivelési miniszter között megegyezés volt arra, hogy ő vállalja az ügy ódiáját, a miniszter pedig gondoskodik a rehabilitációról. Amikor lecsukták, a miniszter tényleg mindent megtett érdekében, de a politikai helyzet új alakulása miatt nem tudták kihozni a fogságból. Később

hamis tisztiorvosi bizonyítványt szereztek a számára,

amelynek segítségével szanatóriumba akarták vinni. Ezután történt a második megvesztegetési kísérlet. Zeőke Antal képviselő azt ajánlta neki, valljon úgy a vizsgálóbíró előtt, hogy a milliárdokat nem pártcsőlokra, hanem a nyugatmagyarországi akció támogatására gyűjtötték.

Zeőke majd gondoskodni fog megfelelő nyugtákról. Közben azonban a vizsgálóbírótól annak megállapítását kérték, vajjon közhivatalnok volt-e és milyen funkcióit teljesített a minisztériumban. A földmivelési minisztérium válaszában ő maga csinálta. Ebben az ügyben benne volt, nem panamázott, mert nem is volt közhivatalnok. Erre kiengedték a fogságból 200 millió óvadékért, amelyet nagyatádi Szabó István tétett le helyette.

Vallomása során Eskütt erősen hangsúlyozta, hogy a különböző minisztériumokban, de különösen a földmivelésügyben

tízszert annyit panamázta, mint amennyit vele szemben vád tárgyává tettek.

De nála egyetlen fillér sem maradt, mert különben nem lett volna szükség rá, hogy más tegye le helyette az óvadékot.

Vásárhelyi tanácselnök megrágalmazását tagadja. Elmondja, hogy ragaszkodott a rehabilitálásához, mire a minisztériumban elhatározták, hogy az ügyében zsűrit hívnak össze,

zül tizezeregynéháyszázán birtokos parasztok voltak, akik nem vették, hanem eladták a jószágot és a gabonát.

Természetesen a zsidók kivételével. Mert zsidók is éltek a városkában, kerekcsúszban ezeröttszáz család. De ezek is szépen gyarapodtak, az üzletek jól jövedelmeztek és egyszerűen érezték magukat. Minden két-három hónapban egy kis tüntetés, egy kis zavargás, egy kis kirakatbeverés, egy kis zsidópüfölés élénkítette a kis város unalmas csöndjét, de azonfelül igazán semmi. Olyankor aztán a hitközség elnöke, bizonyos Smiel Smielovits maga mellé vette a község két rabbiját meg azt a néhány zsidót, akinek szakállát a zavargók kitépték, vagy akiknek kirakatait beverték és panaszra ment a város polgármesteréhez. Ottan meg egyenesen a helyőrség parancsnokához, a generálishoz.

A polgármester is, a generális is, minden egyes esetben megdöbbenéssel vette tudomásul a történeteket. Valóban emberfeletti jóindulattal tettek tanúságot: minden két három hónapban újra és újra megdöbbenek. Annakra telve voltak emberséges jóindulattal, hogy Smiel Smielovits igazán fölös munkát végzett, amikor minden egyes kis pogrom után magával cipelte a kitéptt szakállakat és a bevert koponyákat. A polgármesternak is, a tábornoknak is untig elég volt az a fehér boríték, amit Smiel Smielovits ilyenkor az asztalukra tett. Ezekben a borítékokban a zsidóság panaszának nem is magán, hanem állami nyomtatékaik voltak, négy-öt darab ezerrubeles bankó képében.

A tábornok ilyenkor utánozhatatlan méltósággal tette oldalzebébe a panaszt tartalmazó borítékot és így szólott:

amely kimondaná, hogy minden hazafias céltól törten. De a tervekből nem lett semmi. Akkor

felajánlották neki, menjen ki Amerikába.

Tízmillió koronát és állást ígértek neki, de ezt az ajánlatot visszautasította, mert ragaszkodott becsületének tisztázásához. Minisztersége elején Nagy Emil meg is ígérte, hogy megszünteti az eljárást a kivitei panamáknak, de mert akkori védőjét, Ulain Ferencet a bajor puccskíséret miatt kitétték az egységspártból, a tárgyalások megszakadtak. Beismerte, hogy bűnös, de csak mint bűnsegéd. Vallomásának ezt a részét Eskütt így adta elő:

— Sohassm hatalmaztam fel Zeőke Antalt, hogy megfenyegeesse a miniszterelnököt. Bethlen Istvánnal én soha nem panamáztam és ellene semilyen adatom nincs. *En kizárólag a gazdammal, nagyatádi Szabó Istvánnal panamáztam.* De tagadom, hogy Nagyatádit megosaltam volna, csak a megígért rehabilitációt követeltem tőle.

Elnök: Mit ért ön rehabilitáció alatt?

Eskütt: Azt, hogy úgy politikailag, mint erkölcsileg tisztázzanak minden vád alól. Ehhez jogom van, mert

azok vádolnak most, akikkel együtt panamáztam és huszmilliárd erejéig megkárosítottam az államot.

Ezek az urak mind magas közéleti szerepet töltenek be s ezért én is megkövettem, hogy visszatérhessek a közéletbe.

Eskütt Lajos után az ügyész emelkedett szólásra. Hangsúlyozza, hogy Eskütt beteges képzetekkel terhelt ember és a tárgyaláson tanúsított magatartása, valamint vallomása alapján indítványozza, hogy a bíróság rendelje el a vádlott elmebeli állapotának megfigyelését. Eskütt védője tiltakozott ugyan az ügyési indítvány ellen, de rövid tanácskozás után a bíróság mégis elrendelte Eskütt Lajos rendszeres megfigyelését, amelynek eredményéről az orvosszakértők jelentést fognak tenni. A tárgyalást addig elhalasztották. Eskütt Lajos megfigyelése a törvényszéki orvosszakértők által negyven napig fog tartani. A vizsgálat kiterjed annak megállapítására is, hogy Eskütt családjában volt-e esetleges terheltég. A megfigyelési határidő lejártá után az ügyet újból tárgyalás alá veszik.

— Nagyváradon az Uj Kelet részére hírdetéseket és előfizetéseket felvesz Blum Zsigmond, Oradea-Mare, Str. Alexandri (Teleki-u.) 4. szám.

Novella

Irtá Giszkalay János

(1)

Abu Azra, a bölcs beszélni kezdett. Szakadozottan, mint akinek az agya messzi előre vágat és meg-meg áll, hogy a szavak utolérhessék. És mint aki keresi az összefüggést.

— Ezt a történetet úgy mondom el, ahogyan egy régi könyvben olvastam. Szeretem a régi könyveket, mert olyanok, mint egy varázstükör: régen elmúlt dolgokban mai magunkat mutatják. És kísértetes titkokat sejtető az, amikor letűnt idők krónikáiból, rozsdásra fakult betűk mögül mai arcok és mai tettek sápadoznak elő. Olyan az, mintha messziről ködölő volt időkben egyszer már megélt magunkkal találkoznánk. Az ember megtanul végezni hinni és semmin se csudálkozni. Csak fájó, nagy részvétellel eltelni. Magunk iránt.

Abban az időben, amikor még eléggé tudatlan voltam ahhoz, hogy mindent megértsék, jelentéktelen véletlennek láttam volna az egész dolgot. Aminthogy az a néhány száz ember is, aki még életben maradt a gazdag Nemirov város lakói közül, szegény földönfutók, nyomorék férfiak és aszott mellű asszonyok csak úgy mellékesen említik meg, ha már minden másból kifogytak.

Mert Nemirov boldog és békés kis város volt még néhány évvel ezelőtt. A háboru elkerülte a határait és a lakói legföljebb csak abból érezték az idők változását, hogy élőjszágának, buzának, zöltségnek felszökött az ára. Ebbe az áldozatba pedig igaz honfiúi megnyugvással törődtek bele, anánál is inkább, mert Nemirov tizezeregynéháyszáz lakosa kö-

Hév a ber

(Bern, a interparlament vitája kedv eurpai állam delegátus az a soktól, hogy csak azután étekre. Bek lengyel és S A kisebb sora szólalt meggyar dele Magyarorszá ezövetéget a A cs-hországi Medinger ké telmécsoiták. ményt, hogy elköztásával ban a kéke Valamenyi s

Hogyan

(Róma, a Mateotti meg még nem zárú Drámai tartal ügyek egyike, doljunk arra, k cinkosainak let látkák Mateotti nem éppen elh tölgy töveben, horpasztott bor között egy nag gása kellett ho szinte naponta A holttest nés a büntgy titokzatos homá Egyelőre let Mateotti nincs A letartóztá védekeztek, tak ellenők él és bevár

Enek a mesén

Smilovitsot. széppapja is N szobásokba nem bernük nőtt ven, mert öreg és smiat mon szentelte magát

Azonfelül S tyás volt ehhoz tit, amikor a lesztotta el, hog degül lássa a Vaszil Vasziliev urat.

Vaszil Vaszil Családjában tra és ha hinni lehet őse már a neve tézül frgatta a jó háromszáz év retien kozákvér szott minden me hatalmas termel ember. Alaosony szemek villogtak kasfoga nem rut meden vonással nek is lehetett v merőségéről legar háromszor is m hsderegnek olya gótt volna széles mérten máris szé veadó generaliss szemében.

Lámpással se tudtak volna erre a tisztségre alkalmasabb embert találni, mint az öreg Smiel

Heves viták a kisebbségi kérdés körül a berni interparlamentáris konferencián

A kisebbségi jogok elkobzása kockáztatja a békét

(Bern, aug. 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az interparlamentáris unió háromnapos világpolitikai vitája kedvesülén szűben tüntette fel a kelet-európai államok kisebbségi politikáját. Grubetz cseh delegátus azzal zérkőzött el a kisebbségi támadáshoz, hogy az új államok ideje van szükségük, csak szűben fordítanak több figyelmet a kisebbségekre. Bekés szemben beszéltek D. Minszky lengyel és Stefani olasz delegátusok.

A kisebbségek elnyomása ellen a szónokok nagy sora szólalt fel, közöttük elsősorban Lubács György magyar delegátus, aki azt hangsúlyozta, hogy Magyarország mindig figyelmesebben fogja a népszövetséget a jogsérelmek sorozatára és orvoslására. A csehországi németek sereglőit gróf Ledebour és Medinagar képviselték, valamint Heller szenátor túlnyomóan. Ők intették a nemzetközi közvéleményt, hogy ne legyen közönyt a kisebbségi jogok elkobzásával szemben, mert minden ilyen panaszban a béke kockáztatásának veszedelme rejlik. Valamennyi szónok helytelenítette, hogy az inter-

parlamentáris unió heveset foglalkozik a kisebbségek helyzetével.

Az interparlamentáris unió tagjai között feltűnést keltett a kisantant kiküldötteinek az a beállítása, hogy a kisebbségek elégedetlensége a magyar irredenta műve. Djuvara román delegátus a gazdasági világszolidaritás kérdéséről való tárgyalásokba váratlanul politikát kevert bele és felpanaszolta, hogy Erdélyben milyen erős a magyar irredentizmus, amit fényképfelvételekkel és okmányokkal akart igazolni. De az elnök félbeszakította és figyelmeztette, hogy maradjon a tárgynál. Hrusovszky cseh delegátus a cseh politika általános vonalait vázolta. Dragomirescu román kiküldött a csatolt területek történelmi kérdéséről kezdett beszélni, mire Berzevizy Albert magyar delegátus erősen kijelentette, hogy a kisebbségek ellen való vádaskodás politikája semmiképpen sem mozdítja elő a népek szolidaritását. Javasolja, hogy a kisantant delegátusai a kérdést terjesszék a népszövetség elé.

A Mateotti-pör előtt

Hogyan folyt le Mateotti meggyilkolása. A nagy dráma izgalmas részletei

(Róma, aug. 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mateotti meggyilkolt holttestének feltalálásával még nem zárult le a nagy pör utolsó fejezete. Drámai tartalma szerint a legerdekesebb bűntények egyike, amiket a krónika ismer. Csak gondoljunk arra, hogy két hónap mulhatott el Róma cinacsinak letartóztatása óta, amíg végre megalkák Mateotti holttestét, ötven méternyire egy nem éppen elhagyott ut mellett, egy alacsony tölgy tövében, tíz centiméternyire a föld alatt, behorasztott bordákkal, behajított törzessel és bordái között egy nagy autórészellel. Két hónap leforgása kellett hozzá, holott a rendőrség az utat szinte raponta bejárta.

A holttest fölfedezése azonban csak egy villanás a tünemény rejtelmeibe, amelyek még mindig titokzatos homályba burkolva várják kibogozásukat. Egyelőre letagadhatatlanul megállapítható, hogy Mateotti nincs az élők között.

A letartóztatottak ugyanis eddig azzal védekeztek, hogy politikai hárszát indítottak ellenük és Mateotti valahol elrejtve él és bevárja a róla költött halálhírek politikai hatását.

Enek a mesének most vége szakadt.

Szólóvitsot. Gazdív ember volt és már a széppajzi is Nemirovban lakott. A nemirovi szobákba nem kellett külön beletanulnia. Már bentük mött fel. És amellett ideje is volt bőven, mert öregségére visszavonult az üzlettől és amit mondani szoktak: teljes odaadással szentelte magát a közügyeknek.

Azonfelül Sniel Snielovits eléggé jó kártyás volt ahhoz, hogy akkor veszítse el a partit, amikor akarja. És valóban sohasem mulasztotta el, hogy minden héten egyszer vendéglátása a generális adjutánsát, névszerint Vaszil Vaszilievits Morozenkó dsidás-kapitány urat.

Vaszil Vaszilievits izig-vérig katona volt. Családjában tradíció volt az egyenruhaviselés és ha hinni lehet a családi krónikának, egyik őse már a nevezése és közalkalmazás idején is vitte a kardot. Pedig annak idestova jó háromszáz éve. Annyi bizonyos, hogy keverten kozákvér folyt benne, és ez meg is látott minden mezdulátár. Szilaj volt és gögös, hatalmas termetű, kemény izmu nagy darab ember. Alacsony homloka alól kemény, szürke szemek villogtak és ha szájából kiféherő farokfogai nem rutították volna el valami kellemsel vonással az arcát, még jóképtű legénynek is lehetett volna mondani. Kegyetlen vakmerőségéről legendákat beszéltek. A háborút háromszor is megjárta és nem volt az orosz hadseregnek olyan rendjele, ami ott ne fűgött volna széles mellén. Alig harminc évéhez márten máris szép karriért futott be és a jövőző generalisszimus ott gögösködött a két szemében.

(Folyt. köv.)

bukantak Monterotondo városkában. Az uton megéjtett vizsgálat kiderítette, hogy az automobil csakis ezt az utat tette meg. A rossz utak különben tönkre tették a kocsik kerekeinek gummi burkolatát, amelyek a Rómában való megérkezés-kor teljesen hasznavehetetlenek voltak.

Monterotondóban a gyilkosok tárgyalókat keztek a fascista egyesület vezetőivel. Hogy miről tárgyaltak, arról a nyomozás mitsem tud. Az automobil újra vieszatért a Via Flaminia-ra és ahol a rossz kocsit beletorkol a mezőre, egy kereszt mellett elhatározták, hogy itt el fogják rejteni a meggyilkolt szocialista vezér holttestét. A sűrű tölgyes alkalmasnak látszott arra, hogy a sötétben észrevétlenül lehessen a tervet végrehajtani.

Ha Matteottit valóban rövidesen Rómából való eltűnése után gyilkolták meg, akkor megmagyarázható, hogy miért találták fel holttestét hajlott, úszóvízben élő helyzetben. Meggyilkolása ugyanis ilyen helyzetben történt, eltemetéséig pedig holtteste ebben a helyzetben megmerevedett. A gyilkosok a holttestet, nyilván azért, hogy az ismertető jeleket is eltüntessék, teljesen levetkőztették. Ezután, minthogy nem tudták az egész testet könnyen beszorítani a kovájt, keskeny helyre,

a holttestet lábaikkal taposták be oda.

Ezzel a „mű“ be volt fejezve. Elérkezett az automobil visszaadásának az ideje, sietni kellett vissza a Via Flaminia-n, utközben pedig eltűntették magukról az áldozattal való harc nyomait. Így került a rendőrség hírtokába az első nyom, Matteotti felöltözésének szakadozott része, 18 kilométernyi távolságban Rómától.

M. P.

Két zsidó kálváriája Zalaegerszegtől a hadbíróóságig

Szokatlanul súlyos ítélet

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Két zsidó fiatalember állott ma a kolozsvári IV. hadtest bírósága előtt határátlépéssel vádolva. Ez a tárgyalás és körülményei azonban eltért a többi határátlépési ügyek megszokott szűrkeségéből, úgy a vádlottak érdekes tragédiája, mint a bíróság szokatlanul szigorú ítélete miatt. A vádlottak, Schwartz Herman és Jakobovits Herman, mindketten román állampolgárok, 1916 őszén távoztak el Már-maroszigetről és a jelenlegi Magyarország területére mentek. 1920-ban a két fiatalembert letartóztatták a fehérek és internálták őket a zalaegerszegi fogolytáborba, ahol 1922 júliusig voltak fogságban. Ekkor ugyanis egy román bizottság járta sorra a magyar történelmet és interaálótáborokat és utjában eljutott Zalaegerszegre, ahol a két fiatalembert, mint román állampolgárokat szabadlábra helyezték — a román katonai bizottság intervenciója.

Mindzek után Schwartz Hermant és Jakobovits Hermant a magyar hatóságok utjára bocsátották anélkül, hogy bármilyen igazoló irással ellátták volna őket. A két fiatalember nem mert átjönni Romániába, mivel attól féltek, hogy igazoló irások nélkül letartóztatják őket és újra börtönbe kerülnek. Utána néztek tehát, hogy Magyarországon elhelyezkedjenek, ez azonban csak nagyon rövid időre sikerült nekik. Azután a legnagyobb nyomorba jutottak annyira, hogy teljesen lerongyolódtak és nem volt betevő falatjuk sem. Ilyen állapotban azután egy végső elhatározással nekivágtak a határnak, de előbb a magyar határrendőrségre mentek, hogy valamilyen irást szerezzenek be maguknak. A magyar határrendőrség hivatalos kinézésű irást adott a fiatalembereknek, amelyre rávezették, hogy Schwartz Herman és Jakobovics Herman be voltak zárva.

Ezzel azután a két szerencsétlen ember éhesen és rongyosan Bihar-díszegnél átlépte a határt, ahol a grancsárok letartóztatták őket. Schwartz Herman és Jakobovics Herman ilyen előzmények után kerültek a kolozsvári hadbíróóság elé, amely ma délelőtt ítélezett fölötük és az eddigi határátlépéseknél szokásos büntetéstől eltérően, melyek a két hónapos bűntétést alig lépték át, a két román állampolgársággal bíró zsidó fiatalembert egyenként 6-6 hónapi börtönre ítélte.

A két zsidó vádlottat hivatalos katonai védő védte, — ki inkább vállalta volna az ügyész szerepét. Hiszen „csak zsidókról“ volt szó.

Schwartz Herman és Jakobovics Herman határátlépési pöre így emelkedett ki magasan a hasonló ügyek szűrkeségéből.

ny minden hazafias cél-
rvekből nem lett semmi.
nejen ki Amerikába.

állást ígértek neki, de
tasította, mert ragasz-
ztásához. Minisztersége
is ígérte, hogy meg-
kiviteli panamában, de
lain Ferencet a bajor
tték az egységspártból,
kadtak. Beisméri, hogy
bűnség. Vallomásának
adta elő:

aztam fel Zeöke Antalt,
miniszterelnököt. Bethlen
panamáztam és ellene
panamáztam és ellene
En kizárólag a gaz-
dó Istvánnal panamáz-
Nagyatádit megosztam
rehabilitációt követel.

rehabilitáció alatt?
ugy politikailag, mint
mindeuá vád alól. Ehhez

akkikkel együtt pa-
liárd erejéig meg-
az államot.

gas közéleti szerepet
is megkövetelem, hogy
be.

az ügyész emelkedett
hogy Eskütt beteges
er és a tárgyaláson ta-
lamint vallomása alap-
a bíróság rendelje el
otának megfigyelését.
ugyan az ügyészi in-
tanácskozás után a
Eskütt Lajos rendsze-
ynek eredményéről az
fognak tenni. A tár-
ották. Eskütt Lajos
zéki orvosszakértők ál-
artani. A vizsgálat ki-
ására is, hogy Eskütt
ges terheltség. A meg-
után az ügyet újból

Uj Kelet részére hir-
felvesz Blum Zsigmond,
ri (Teleki-u.) 4. szám.

megdöbbenéssel veszem
példásan meg fogom
ára a város zsidóság-
tos kilengések a ható-
csak felelőtlen elemek
re nézve pedig legye-
minden hasonló kísér-
megakadályozni.

bornok meg egy pol-
ogy vasszigorral: an-
Valamiképen meg is
őzelebbi zsidóvérség
nyugalom volt a vá-

zökben megisméltető
általán nem keltettek
lelkekben. És ha
ég a zsidók között
k a polgári élet me-
a déli étkésés után.
a zsidók furesallották
például egyszer egy
volna a kirakatabla-
tenciájuk már ősidők

Az időközönként
yokat, amelyeket a
ornokhoz juttattak,
ándékokat, amelyek-
ajándékozták magu-
lékaikulták a por-
tésére pedig mindig
akinek elég ideje és
tábornok segédtiszt-
leljlön egy parti

na erre a tisztségre
mint az öreg Sniel

Brassói levél

Egy darab ittfelajtott romantika. Hogyan gondolkodnak el a szászok a nemzetiségi kérdés egészséges megoldásáról? Messiási idők és komoly zsidó munka

(Brassó, augusztus 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mióta az alkotó természet szeszélyes jókedvében teremtette volna ezt a várost. A hegyek aljában meghúzódó háztömbök között lüktet az élet. Hatalmas személyszállító és könnyű luxusautók hozzák a reggeli kirándulókat. Megtelnek az éttermek, a kerti mulatók és zene, mindenütt zene. Lassan kapaszkodom a meredek serpentinuton, fel a Cenk-tetőre. Előttém kirándulók élénk csoportja baktat a sűrű fák árnyékában. A szászok ezeréves, fekete templomának toronyórája tompa kongással jelzi az időt és valahonnan kósza zenefoszlányokat sodor a nyári szél. A délelőtti napsütésben, fáradt, pirosszínű cserepes házaival, sárga, kopott fallegvárjával, olyan réginek látszik a város, mintha jól konzervált állapotban ittfelajtották volna a romantikus idők.

Alkalmam volt egyik szász vezető egyéniséggel az itt élő nemzetiségek helyzetéről beszélni. A szász politikus többek között a következőket mondta:

— Ezelőtt a nemzetiségi együttélés, mint kisebbbéli probléma kimerült abban, hogy nemes versenyre keltek az ittélő románok, szászok, zsidók és magyarok, hogy népi öntudatukban és kulturális fejlődésükben minál magasabb fokot érjenek el. Így tudtuk, mi szászok, majdnem ezer éven át megőrizni nyelvű kultúránkat és így tudtuk az itteni románok is a nyugati kultúra színvonalára emelkedni. Ezeknek az időknek eredménye sok kulturintézmény, a román, szász és magyar iskolák tömege. Itt a nemzeti együttélés békéjét a régi tradíciók alapján még a mi felekezeti türelmetlenség, az egyéni versenyzés és a felülről jövő politikai pressziók ideje sem tudta megbontani. Hígyje el kérem, a nemzetiségi problémák megoldása nagyon egyszerű: Hagyjának élni minket, élni nyugodtan, hogy Ujrománia és önmagunk javára használjuk fel képességeinket és energiánkat.

Vallásos zsidó élet is van Brassóban. Amint befordulok a Vár utcai templomudvarra, Rasi-tanulás magyarázó melódiája fogad. Itt van ugyanis a chéder, David Sperber rabbi lakása és a hitközségi személyzetet kívül még néhány zsidó család is lakik az udvaron. Míg a gyermekek egy része benn a leckéjét tanulja, egy csapat pájesszos fiúcska a keskeny udvaron óriási zajjal rugja a futballt. „Gól!” — harsogja az egyik csapat. „Nein, sziz kein gól gewäzen!” — kiáltja vissza a másik és kezdődik a szánni nem akaró vitakozás. Van is a sok zaj miatt méltatlankodás elég. Sperber rabbi szigorú körlevelet küldetett a szülőkhöz a napokban: ha a gyerekek nem lesznek csendben, a lakók ellen megindítja a kilakoltatási eljárást. A gyerekek azonban nyugodtan tovább futballoznak.

A templom átépítése, illetőleg megnagyobbítása foglalkoztatja most a hitközségi előljárókat. Emiatt néhány lakónak a kitelepítése válik szükségessé. Évek óta tart már az előljáróság és lakók harca, eddig eredménytelenül. Elvégre mégsem volna egészen humánus dolog a mai súlyos lakásviszonyok között, évtizedek óta itt lakó hitközségi tagokat az utcára kitérni.

Sperber rabbi, aki a vallásosságon kívül más zsidó problémát nem ismer el, a mostani idők messiási időknek tartja és csak a vallásosság hanyatlásában látja a megváltás eljövételének gátoló okát. Igaza van, messiási időkkel él át most a zsidóság. De amíg ő és hívei összetett kezekkel várják a megváltást, — ott messze keleten sok apró messiás verejtékén kisarjad a zsidóság megálmodott jövője.

Nemcsak zsidó életet, de zsidó munkát is produkálnak az Árvaház-utcai nem neolog hitközség hívei. Itt dr. Neumann József a főrabbi. A hitközség tanácstermében a napokban választottak tizenhét delegátust a nagyváradi konferenciára. Az ifjúság is szépen dolgozik. Alig két év alatt megalkult és megizmosodott a Barisszia, Aviva és sómér-csapat is. A fiatalok ezeken belül szorgalmasan tanulják a héber nyelvet és gyarapítják zsidó történelmi ismereteiket. A győnge alapokon nyugvó Ivria sportegyesület, sajnos bomlásnak indult. Reméljük azonban, hogy az illetékesek meg fogják találni idejében a módját, hogy ez a közel-múltban még nagy reményekre jogosított sportegyesület új életre támadjon.

Salamon Marcell

A Jewish Agency és az erdélyi zsidóság

A nagyváradi országos cionista konferencia állásfoglalása. Hány tagot küld ki Románia. A delegátusválasztások újabb eredménye

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagyváradi konferenciájának tárgysorozatában egyike a legérdekesebb kérdéseknek a Jewish Agency problémája. A san remoi szerződés ugyanis a zsidóságot képviselő szervnek Palesztina felépítésének kérdésében a Jewish Agencyt jelölte ki. Ennek hatáskörét most a nagyhatalmak és elsősorban Anglia jóváhagyásával a cionista Executive gyakorolja, mint hivatalosan elismert mandatórius szerv. Nyilvánvaló azonban, hogy

Palesztina felépítésének kérdése nemcsak a cionisták ügye

s így a Jewish Agencynek a cionistákon kívül minden olyan zsidó réteget fel kell ölelnie, mely részt vesz Palesztina felépítésének munkájában. A cionisták készséggel hajlandók is voltak erre, természetesen feltételül azonban ugy a munkában, mint a felelősségben való osztozás elvét kötötték ki. Már hosszú idő óta folynak e kérdésben a tárgyalások, amelyek most már nagy lépéssel közelednek a befejezés felé. Weizmann dr.-nak, a Világszervezet elnökének ugyanis sikerült Amerika valamennyi zsidó szervezetét, tehát a nemcionistákat is a Palesztina-munkába bevonni. Ennek természetes következménye

a Jewish Agency megalakulása,

amely így a világ zsidóságának minden frakcióit egybefogó, egységes szerve lenne. Természetesen ezzel

a Palesztina-munka elveszténé kizárólagos cionista jellegét,

— mint ahogyan a Kerem Hajjeszód is már általános zsidó szervezet — s felölelné a teljes zsidó közösség anyagi és társadalmi erejét. A Jewish Agency további feladata

egy zsidó világgörögsszus egybehívása lesz.

A J. A.-nak a tervezet szerint százötven tagja lenne és pedig ezek közül hetvenöt cionista. Románia három delegátussal szerepelne.

Igy tehát az erdélyi zsidóságot, különösen a cionistákat közelről érdeklí a Jewish Agency ügye és feltétlenül kívánatos, hogy állást foglaljon e kérdésben. Az erdélyi zsidóság cionista tömegeinek sem lehet más állásfoglalása, mint az, hogy Palesztina felépítése az egész világ zsidóságának közös feladata s így a Jewish Agencyba be kell vonni minden olyan réteget, mely részt vesz e pozitív munkában. A jogok azonban arányosak legyenek a teljesítményekkel s csak a már teljesített munka adhat jogcímet az irrányításban való részvételre.

A cionista mozgalom egyik legfőbb törekvésében tehát fordulóponthoz érkezett el, amennyiben Palesztina felépítésének munkáját és felelősségét megosztja a nemcionista, sőt anticionista zsidósággal is. A nagyváradi konferencia állásfoglalása természetesen következménye kell legyen annak az elementáris megnyilatkozásnak, amellyel az erdélyi nemcionista zsidó rétegek a Palesztina-munkát vállalják. E kérdés előadója Románia egyik legismertebb, legképzettebb cionista vezetőjének, Vermes Ernő temesvári gyárigazgató lesz. A konferencia állást foglal abban az irányban is, hogy Romániának a Jewish Agencyben legalább négy — országgrészenként egy-egy — képviselője legyen.

Az országos konferenciára nagy élénkséggel folynak a választások. Már most is megállapítható, hogy a választásokból azok kerültek ki győztesekként, akik a Palesztina munkában a nemcionistákkal való feltétlen együttműködést óhajják.

A konferencia delegátusává a következők megválasztásáról kaptunk ma jelentést:

Arad: Kalmár József, Singer Jenő, dr. Weisberger Henrik, Kolin Jenő, Herzog Sándor delegátusok, Sternberg Hugó, Popper Béla, König Miksa, Schächter Adolf és Szenes Henrik pótdelegátusok.

Ujra-Marosújvár: Kiss Simon és Kohn Adolf delegátusok, Spielmann Jenő pótdelegátus.

Reteag-Retteg: Löwinger Emilés Adler Samu. Vad Rév: Benedek Lajos (Bratca), Heilborn Jakab delegátusok, Burger Bertalan dr. (Bihor)

és Friedmann Miksa (Bratca) pótdelegátusok. Gurahonc: Hönig Vilmos és Klausner Vilmos delegátusok, Pallatsek Ignác és Krausz Ignác pótdelegátusok.

Alba-Julia-Gyulafehérvár: Mendel Margit és Moreno Manó delegátusok, Grünfeld Gábor dr. és Ernster Géza pótdelegátusok.

Orsova: Löwy Josua és Heitler Sándor.

A konferenciával kapcsolatos Aviva-kiállításra — mely teljes összegében a Nemzeti Alapot szolgálja — már is gyönyörű anyag gyűlt össze.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség ezúton is hívja a delegátusok, a résztvevő Aviva-lányok és Barissziaiassok figyelmét, hogy szállás-igényüket lehetőleg táviratilag jelentsék be. A vasuti kedvezményes jegy megszerzése ügyében minden megtörtént, — a hivatalos rendelet számát az Uj Keletben közölni fogjuk s azzal a küldött „Legitimatia” megfelelően kiegészítendő.

Schön Bernát hat árvája

Az Uj Kelet országos gyűjtőakciója

Hétfőn reggel lezárjuk a mártírhalált halt Schön Bernát nyomorgó hat árvája, magával tehetetlen édesanyja és súlyosan beteg özvegye javára indított országos gyűjtőakciónkat, amelynek során az erdélyi zsidóság imponáló egységben lépett fel tiltakozásképpen a még mindig megtorlatlan bestialitással szemben. Hangsúlyozottan kérjük, hogy az összes gyűjtőleveket és adományokat a kitűzött határidőre mindenki juttassa el hozzánk, hogy a gyűjtött összeget azonnal rendeltetésre fordíthassuk.

Ujabbán e következő gyűjtések és adományok érkeztek be:

Nagyiklodi gyűjtés: Dux és Rosmann, Nasch Lipót, Rosenfeld Mendel, Dávidovits Viktor 100—100 Rosenzweig Vilmos, Kohn Mendel 50—50, kisebb adományok 165 (összesen 665) lej.

Glück Ignác és Hirsch M. Lajos gyűjtése: Bethlen. Daszkál Dávid 100, Goldstein Adolf 50, kisebb adományok 40 (összesen 190) lej.

Mezei Géza és Családja Cluj 100, Czodik József Felsőfalva 50.

Keszler József „Ideál”-szalon gyűjtése: Cluj. Weisz Sándor, Keszler József, N. N. 200—200, N. N., Ricziné és Kun, olvashatatlan aláírás, Ábrahám Adolfné, N. N., olvashatatlan aláírás, Dr. Spitzer József, Dr. Jacobi Emil, Farkas Józsefné 100—100, Grosz Károly, Stern, N. N., N. N., Glancz, N. N., Karlusz Tiborné, Horváthné, olvashatatlan aláírás, N. N., olvashatatlan aláírás, Möricz, Sebőkne, N. N., N. N., Szlovák Mihály, Leeb Rózi, N. N., Wéssel Károly, olvashatatlan aláírás 50—50, kisebb adományok 90 (összesen 2590) lej.

Grosz Lajos és Fia Timisoara, Hecht és Löbl Timisoara, Fritsch Géza Palotailva, Wein Albert Kiskalota 100—100 lej.

Czitrom Béla, Rosenfeld Albert és Spitz Lázár gyűjtése: Erdőszentgyörgy. Mátyás Jenő ravai gyűjtése 160, Gersch Lázár (Atyka), Wein Mór, Rosmann Jakab, ifj. Farkas Jenő, Dr. Sámuel Samu, Farkas M. Ede 100—100, Sámuel Ibi és Imre színházi bevétele 70, Stern Zoltán 60, Weiss (Makfalva), Stern Bernát (Sóvárád), Stern Lázár, Lebovits Jenő, Rosmann Béla, Grünfeld Herman 50—50, kisebb adományok 690 (összesen 1930) lej.

Deutsch Fischer és Lang Laci gyűjtése Szászlekcén és Tekén. Deutsch Fischer, Stiglitz fiuk, Léb Mózes 100—100, Paszternak Salamon 60, Jacob Rosenfeld, Mandl Sámuel, Rosenfeld Ábrahám, Lichtenstein Ábrahám, Fülöp Bernáthné 50—50, kisebb adományok 530 (összesen 1140) lej.

Kelemen Sándorné gyűjtése Palotailva. Kieselstein Mendel, Kieselstein Márton, Salamon Mór 100—100, Altenberg Leó 50, kisebb adomány 310, (összesen 660) lej.

Ben Cion gyűjtése Temesvár. Fleischmann Ármin, Gescheidt Ferenc, Klein Mihály, Freund Mór, Dr. Bruck 100—100, szovátai gyűjtés 50, (összesen 550) lej.

Hirsch Coloman Sinteréag, Dr. Keller Samu ügyvéd Szilágysomlyó 500—500, Hazai Fatermelő Rt. tisztviselő Salamás 235, Eisen Jakab Abrudbánya 200, Meresti Hitközség (Jakabovits Izidor utján) 170, Kepes Mórné Reteag 150, Pinkesz és Schönbrunn Temesvár 100, Egy jegyző adománya 60.

Összesen 10.190 lej
Eddig befolyt 156.769 lej és 20 frank
Végösszeg 166.959 lej és 20 frank

Az Uj Kelet szerkesztője Felelős szerkesztője Az Uj Kelet előfizetési feltételei

Uja

A „örjngő” teláltak bornirt h dolkodha olyan na ezzel sze lehet. Ma nyitják. Abban a fílemelőnek is k egyes fű szépségű világgal. boru?

Majd ho valamily hanem t tőkeket t séget ad „klasszik szintérről tért nye milyen l

D) v magória. messiási keeserves, ezt is m

Mert amelyre klassziku telemben már volt csináltak tunk err nak.” A

a világ „Jert Émekben földünket bizunk a hirdessét millió fo

Nem klassziku És közöl „A F

Palesztina föld az E kezik a halali zsi elsőrangú

És v Az el hónapjába elbe. Ugy augusztus nek eddi ban nem bevándor hanem fő ország ga meges be

Ezek a kultúra és újabb sehogysen és egyedt áron iga hozni Pal veszélyezt delmekről is tudnak Hőterek”

— P a sziget máramar teljesen tonarin ésisért

dóság

küld ki Románia.

(tea) pótdelegátusok. os és Klausner Vil- nek Iguác és Krausz

: Mendel Margit és Grünfeld Gábor dr. usok.

Heitler Sándor.

solatos Aviva-kiáll- zegében a Nemzeti is gyönyörű anyag

zeti Szövetség ezuton sztvévő Aviva-lányok st, hogy szállás-ig- ilag jelentsék be. A megszerzése ügyében hivatalos rendelet özőlni fogjuk s azal megfelelően kiegészi-

hat árvája

s gyűjtőakciója

mártírhalált halt Schön a, magával tehetetlen özvegye javára indított melynek során az er- ségben lépett fel tilta- gtorlatlan bestialitással érzük, hogy az összes t a kitzított határidőre nk, hogy a gyűjtött re fordíthassuk. újítások és adományok

x és Rosmann, Nasch idovits Viktor 100—100 Mendel 50—50, kisebb 665) lej.

M. Lajos gyűjtése: D, Goldstein Adolf 50, esen 190) lej.

ja Cluj 100, Czodik

szalon gyűjtése: Cluj. zsef, N. N. 200—200, vashatatlan aláírás, Áb- ashatatlan aláírás, Dr. Emil, Farkas Józsefné Stern, N. N., N. N., orné, Horváthné, olva- hatatlan aláírás, Móríc, rák Mihály, Leéb Rózi. atatlan aláírás 50—50, esen 2590) lej.

aloara, Hecht és Löbl taloilva, Wein Albert

d Albert és Spitz Lázár Mátyás Jenő ravai ar (Atyka), Wein Mór, as Jenő, Dr. Sámuel

—100, Sámuel Ibi és Stern Zoltán 60, Weiss Sónvrad), Stern Lázár, éla, Grünfeld Herman 390 (összeesen 1930) lej.

g Laci gyűjtése Szász- Fischer, Stiglitz fiuk, aszternak Salamon 60, el, Rosenfeld Ábrahám, p Bernáthné 50—50, zesen 1140) lej.

tése Palotailva. Kiesel- Márton, Salamon Mór 0, kisebb adomány 310,

emesvár. Fleischmann Klein Mihály, Freund szovátai gyűjtés 50,

ag, Dr. Keller Samu —500, Hazai Fatermelő

, Eisen Jakab Abrud- ség (Jakabovits Izidor Reteag 150, Pinkesz és gy jegyző adománya 60.

lej és 20 frank

lej és 20 frank

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemess erdélyi és bánági zsidóság napilapja Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő. Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás meg- jelölésével engedjük meg. Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 330 lei, egész évre 550 lei.

Ujabb negyvenezer dunam

A „klasszikus Hőferek“ jutnak eszünkbe. Az örjögő öldöklések napjaiban vörögös pesti lapok telálták ki azt a megfeszítelő nevet Höfer generális bornirt hadijelentéseire. Akinek volt ideje, elgon- dolkodhatott rajta: mi lehet egy hadijelentésen olyan nagyon klasszikus? „Lemberget kiütették, ezzel szemben áll Belgrad bevételé.“ Pedig mégis lehet. Mostan érkezett és érkező távirataink bizo- nyítják, hogy egy hadijelentés is lehet klasszikus. Abban az értelemben, hogy klasszikusan, lelket fölemelően szép. Természetes hogy annak a háboru- nak is klasszikusan szépségnek kell lenni, amelynek egyes fázisairól, egyes hadiműveleiről klasszikus szépségű hadijelentéseket lehessen közölni a világgal. És vajjon lehet-e szép egy há- boru? Életek és értékek pusztulása? Talán. Majd hogyha ki fogják találni a vér nélküli háborút, valamilyen emberi háborút, amely nem pusztít, hanem épít, nem értékeket rombol, hanem ér- tékeket termel, nem öl, hanem életet és életlehe- tőséget ad, csak ilyen háboru eseményeiről lehet „klasszikus“ jelentéseket adni. Ha majd ilyen had- szintérről jönnek a jelentések: „csapataink újra tért nyertek“, milyen klasszikus, milyen szép, milyen lelket fölemelő lesz az.

D) vajjon van-e, lehet-e ilyen háboru? Fantaz- magória. Pedig van. És a furcsa és a jellemző és messiási békekezűséggel elágtételeit adó tudat ebben a keeserves, faji örjögészekbe merült világban, hogy ezt is mi zsidók találtuk ki.

Mert háborút visel a zsidóság, olyan háborút, amelyre kétszeresen ráülök a klasszikus jelző: klasszikus a szépségében és klasszikus abban az ér- telemben, hogy kétezerneháyszáz évvel ezelőtt már volt egy ilyen háboru — és akkor is zsidós- csinálták. És ma egy klasszikus hadijelentést kap- tunk erről a háborúról. „A csapataink tért foglal- nak.“ A hadijelentés távirat formájában széttröppelt a világ négy sarkára. A táviratot szövezerint adjuk: „Jeruzsálem, 24/25, 29 25. IV. 55. S. Az Émekben negyvenezer dunamot huzavásároltunk, földünket százötvenezer dunamra gyarapítottuk, bizunk az egész zsidó nép financiaiális segítségében, hirdessétek ki a táviratot. Tisri hónapjában fél- millió fontot várunk. Keren Kajemet.“

Nem vártunk tisri hónapjáig. Kihirdettük a mi klasszikus hadijelentésünket és örüljenek a lelkek. És közöljük a további, kiegészítő táviratokat is: „A Keren Kajemet ujabb nagy földvásárlása Palesztinában effektuáltatott. Negyvenezer dunam föld az Emek Jezreelben, Az egész terület érint- kezik a Nahalal hatáiraival, úgy hogy most a na- halali zsidó terület összeesen 48500 dunam. A föld elsőrangú minőségű.“

És végül egy harmadik hadijelentés: Az elmúlt június hónapjában 1795, július hónapjában 1772 bevándorló érkezett Erec Jiszra- elbe. Ugyanilyen arányban folyik a bevándorlás augusztus havában is. Olyan számok ezek, amilyen- nek eddig a palesztinai bevándorlás statisztikájá- ban nem fordultak elő. Ezek a számok nemcsak a bevándorlás erősbödése szempontjából örvedetesek, hanem főleg azért, mert azt bizonyítják, hogy az ország gazdasági helyzete immár megengedi a tö- meges bevándorlást.

Ezek a mi hadijelentéseink. És azok, amelyek a kultúra, az ipar, a tudomány, a népjólát ujabb és ujabb ténfoglalásról adnak hírt. Jóbarátaink sehogysen tudnak belenyugodni ebbe a mi különös és egyedülálló háborunkba. Jéharátsaink minden- áron igazi véres Höfer-jelentéseket akarnának hozni Palesztinából. Arab világháborúról, Jeruzsálem veszélyeztetéséről, véres csatákról és véres vesze- delmekről Ostoba hazugságok. És ha tényleg nem is tudnak olyan véresek lenni, mint a „klasszikus Hőferek“, de legalább ugyanannyira bornirtak. (g.j.)

— Pop Danila hadtestparancsnok előtt a szigeti ponny-per aktái. Megirtuk, hogy a máramaroszigeti Sámson zsidó sportklub ellen teljesen indokolatlan hajsza indult meg Can- tonariu rendőrigazgató részéről. A Kolozsvárra kísért vádlottak közül a zsidó jogvédő iroda

vezetőjének, dr. Klein Miksának intervenció- jára Bratan őrnagy, a hadbírószág vezető ügyéze elejtette dr. Kertész Adolf, Semmel Sándor és Stein Lajos ellen a vádat. Csakis Fuchs Lajos ellen nem ejtette azonnal el, mert ő volt az, aki parancsot adott a hisorsolandó ponny-ló feldíszítésére. Ő a vizsgálóbíró vég- zéséig visszatartották a hadbírószágon és elren- delték előzetes fogvatartását. A vizsgálóbíró ma az iratok áttanulmányozása után az ügy- ről jelentést tett Pop Danila hadtestparancsnok- nak, aki h:ladékitalanul elrendelte a jogvatartott Fuchs Lajos szabadlábrahelyezését. Fuchs Lajos ma a kora délutáni órákban elhagyta a had- bírószág fogházát és visszautazott Máramaros- szigetre.

— Kitzették az emigránsok perének fő- tárgyalását. Budapestről jelentik: A budapesti törvényszék november 11-től 27-ig kitüzte az emigránsok pereinek fő tárgyalását. Az ügyész- ség vádiratát Garami, Lovász, Kunfi, Hatvani, Károlyi, Gőndör, Buchinger, Szende, Hock, Linder és mások; összeesen huszonhat emigráns ellen elkészítette. Meg nem jelenők ellen in- contumaciám tartják meg a tárgyalást. Weltner Jakab vádiratát az ügyészség megküldötte vé- dőjének, Györky szocialista képviselőnek. A vádiratban az ügyészség felszárítás büntetével, felbujtói bünrészességgel, lázadással vádolja Weltner. Weltner beismerte, hogy résztvett a szocialisták és kommunisták közötti paktum létrehozásában, a forradalmi kormányzótanácsot előkészítő értekezletben. Vállalta a proletárdik- tatura hivatalos lapjának, a „Népszavá“-nak szerkesztését. A szovjetben beszédekkel támo- gatta a diktatúrát, közreműködött a bolseviz- musban, amely az országot rombadöntötte.

— Niucsen hamis ércpénz forgalomba. Néhány nappal ezelőtt az a hír terjedt el az or- szágból, hogy az ujonnan kibocsátott 1 és 2 lejes ércpénzeket hamisítják. A hír szerint a hamisit- ványt úgy lehet megkülönböztetni a valóditól, hogy az eredeti ércpénzen a szám alatti buzakalász fölött egy piciny recedisztés van, míg a hamisítványon ez a disztés hiányzik. A lakosság ez utóbbi idő- ben nem akarta elfogadni a hamisnak hitt ércpén- zeket. Az elterjedt hírek a hamisítvány felismeré- séről nem felelnek meg a valóságnak, mert a ko- lozsvári pénzügyigazgatóság a Banca Nationalától a napokban nagymennyiségű egy és kétlejes érc- pénzt kapott, amelyeknek mindegyikéről hiányzik a dombordisztés. Ha ezek a pénzek hamisítványok volnának, a Banca Nationala nem hozná forgalomba. Az adóhivatal ezen 1 és 2 lejesekből százhatvan- ezer lejt küldött a rendőrségi pénztárhoz, hogy a személyzet fizetésénél a fizetések egyrésze apró- pénzben történjék. Érdeklődésünkre, a kétféle érc- pénzre vonatkozólag, illetékes helyről azt a felvi-

lázosítást kaptuk, hogy mind a két ércpénz eredeti, csak nem egy helyen készülték és azért van kö- zöttük az alig észrevehető különbség.

— Románia háboruba lépésének nyolcéves fordulója Bukarestből jelentik: Ma van a nyol- cadik évfordulója Románia háboruba lépésének és ebből az alkalomból az „Universul“ emlékezetbe hozva az akkori eseményeket, a következőket írja: Augusztus első napjaiban egy kurir utazott Bécs- be, aki magával vitte a kormány nyilatkozatát, melyben az hadat üzen Ausztria-Magyarországnak. A nyilatkozat 27/14-ét jelezte a háboruba lépés napjaul és ezen a napon is nyujtották át az osz- trák-magyar külügyminiszternek. Ugyanazon a na- pon este 8 órakor a román hadsereg 17 ponton átlépte a Kárpátokat. A román hadsereg vissza- vonulásra kényszerítette az Arz vezetésé alatt álló osztrák-magyar hadsereget. Pár napra rá a törökök és bolgárok hadat üzentek Romániának.

Valtozás az országos válogatott csapatban. Nagyváradit tudósítók je- lentik: Az országos váloga- tott csapat összeállításánál váratlan nehézségek tá- madtak. Morár dr. szövetségi kapitány ugyanis tudvalevőleg szerdára trialmérkőzést hívott össze, melyre a kolozsvári játékosokon kívül az ország számbavehető játékosait is meghívta. Sajnos, a meghívásnak a TAC kijelölt játékosai és pedig Kozovics, Holz és Golub eddig ismeretlen okok miatt nem tettek eleget és a trialmérkőzésen nem jelentek meg. A három kiváló játékos távollára- dása természetesen érzékenyen érintette a váloga- tott csapat összeállítását lelkiismeretes munkával végző Morár dr.-t, aki a TAC játékosok pótlására tegnap Kolozsvárról táviratilag hívta meg dr. Hirsch Elemért, majd ennek lemondása után Kries- hoffer Jánost, a KKASE kiváló hátvédjét. Ezen- kívül még két játékost hívott meg Aradról és Brassóból. Ily körülmények között a csapat tény- leg nem fejezi ki a legjobb játékerőt, bár minden remény meg van arra, hogy a távollevőket a tar- talékjátékosok fiatalos lelkesedése jól fogja pótolni. A csapatot egyébként Morár dr. véglegesen csak holnap délután fogja összeállítani. A válogatott csapat és kísérői 29-ikén este az esti gyorsvonat- tal utaznak Brúnbe.

— Kézikönyv a nemi betegségekről. Dr. Goldberger Ede, a kiváló és jóhírnevű urológus egy kis kézikönyvet adott ki, melyben mindenki számára érthető formában tárgyalja mindazokat a kérdéseket, melyeket minden laikusnak tudnia kell a nemi betegségekről. A kis kézikönyv mindenki által könnyen követhető oktatást ad azoknak a ve- szélyeknek elkerülésére, melyek a mai társadalom- ban mindnyájunkat veszélyeztetnek.

— A kolozsvári rendőrprefektúra felhi- vása. A kolozsvári rendőrprefektúra a következők kövélése rért fel bennünket: Tudvalevő, hogy a szerete't uralkodópár szeptember hó másodikára városunkba érkezik. Ebből kifolyólag mi, Cluj vá- ros rendőrprefektusa ismételtlen fordulunk úgy a kereskedők, mint a többi polgárok hazaszeretetéhez, hogy kirakataikat illetve házaik ablakait és erké- lyeit a lehető legizlésesebben disztítsék ki Ótelsé- geik legmagasabb látogatása napjára és a nemzeti zászlókat olyan méretekben, mint ahogy azt a rendőrprefektúra már közölte, tegyék ki. Mindezt abban a reményben kérjük, hogy kérdésünk min- denkinél meghallgatásra talál. Cluj, augusztus hó 56 án. Munteanu, rendőrprefektus helyettes.

— A Tarbut diákok figyelmébe. A cluji Tarbut fiu- és leányliceum igazgatósága tudomá- sára adja a szülőknek és a tanulóknak, hogy a szeptemberi vizsgák sikerének előmozdítása céljából szeptember 1-től kezdődőleg az összes tantárgyak- ból ingyenes előkészítő kurzusokat létesített, me- lyeknek rendes látogatása az összes növendékeknek érdekében áll. Az igazgatóság.

— Orosz hajók Várnánál? Bukarestből je- lentik? Az „Universul“ szerint tegnap a késő éj- jeli órákban Ruszesukban az a hír volt elterjedve, hogy két orosz hajó cirkál Várna és Burgas között, melyeken orosz tgyönkök vannak, akik nagyobb mennyiségű municiót hoztak magukkal, hogy azt Bulgáriába elhelyezzék. A bolgár határőrök erős tűz alá fogták a gőzöket és sikerült azokat el- fogni, a benne levőket letartóztatni és a municiót elrekvírálni. A lap szerint a bolgár kormány négy korszályt mozgósított.

* A mankótörő, Pöstyén védjegye, hiven ábrázolja az ottani iszapfürdők gyógyhatását. Most is a világ minden tájáról seregenek oda betegek. Az árak igen jutányosak (teljes penzió napi 40 Ke-től). Felvilágosítások telefonon is: Rózsá- drogéria Cluj, Str. Londrei 21., ahol eredeti pöstyéni iszapkoocka is kapható házikurára.

Nagy harisnyavásár mélyen leszállított árakkal. Kötött harisnya min- den színben lei 25 Flohr-harisnya minden színben lei 53 Muszlin harisnya divat- színben lei 69 Cérna-muszlin minden színben lei 98 Selyemfátyol harisnyák minden színben lei 125 BLATT FÓTÉR 13 Divatkeztükben és kötöttárunkban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

Zsák ~ Ponyva Vétel | Eladás Kőcsónintézet, javítóműhely Albala Izsó Timişoara Il. Piata Traian 2. szám. Sűrűgnyocim: Albala Timboara-Fabrica Interurban telefon 60

KÖZGAZDASÁG

Csak Erdély és Bánság kereskedői tartanak kongresszust

A bukaresti Sfatul csak képviselteti magát Kolozsváron. Harc a szabadkereskedelemért

(Cluj-Kolozsvár, aug. 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet, hogy a kolozsvári Sfatul Negustoresco vezetősége felszólított intézett a központi bukaresti Sfatulhoz, hogy a kolozsvári mintavásár idejére vállalja egy országos jellegű kereskedői kongresszus megszervezését. A kongresszus a legfontosabb problémákkal foglalkozott volna és nagyszabású demonstrációnak volt tervezve.

A kolozsvári Sfatul felszólítására tegnap érkezett meg a bukaresti Sfatul válasza, melyben közli, hogy az okiráltság kereskedői, illetőleg a bukaresti Sfatul nem vesznek részt a kolozsvári kereskedői kongresszuson és így a kongresszus csak Erdélyre és Bánságra fog korlátozódni. Egyben közli a bukaresti Sfatul igazgatósága, hogy a kongresszuson kiküldöttekkel képviselteti

magát és utasítja mindazon tagjait, akik az Avram Jancu-ünnepélyen résztvesznek, hogy a kongresszuson szólaljanak fel. A kolozsvári Sfatul a kongresszusra meghívta Arad, Brassó, Nagyvárad, Temesvár kereskedőit és az összes társ-egyesületeket. A kongresszus nagyszabásúnak ígérkezik és programjainál fogva az erdélyi és bánáti kereskedőtársadalom legmagasabbfokú érdeklődésére tart számot. A program legfőbb pontjait a kényszeregyezés reformjáról, a telepadók eltörléséről és a kereskedelem szabadságának biztosításáról szóló pontok töltik ki. Felgöngyölítve fog ezenfelül a kongresszus a Vadul Comerciállal, a forgalmi adók eltörlésével és a professzionátus szervezetek kiépítésével kapcsolatos kérdésekkel is.

Magyarországon. Budapestről jelentik: A német Diskontbank, a Magyar Általános Hitelbank és a Magyar Leszámitoló és Pénzváltóbank közös tőkével korlátozott felelősségű társaságot alapítanak, mely műselyemgyártással fog foglalkozni. A gyártelepet Magyaróváron állítják fel és még ez évben megkezdik üzemét.

Az augusztus 31-én megnyitott kolozsvári mintavásárral kapcsolatban az ország legelőkelőbb közgazdászai előadásokat tartanak. Császár Popescu ipari ügyi vezérigazgatóján kívül még a következő előkelő közgazdászok szakteljesítései fognak aktuális gazdasági problémákról konferálni: Chicós Stefan dr. iparügyi igazgató, Manolescu volt államtitkár, Lepadatu egyetemi tanár, dr. Le.n és dr. Evian bankigazgatók, Martinovici gazdasági akadémiai tanár, dr. Gyárfás Elemér, a Bankszindikátus elnöke, Blaskovits temesvári kanonok és dr. Farkas Mózes. Az előadásokat szeptember első tíz napján fogják megtartani, délután 6 órai kezdettel, a kamara

teremben. Az előadások befejezése után vitaestélyek lesznek, melyeken aktuális gazdasági problémákat fognak a résztvevők megvitatni.

A mai valutapiac

A lej árfolyamának emelkedésével a mai valutapiac az összes devizákban szilárdulás volt észlelhető. Élénk kereslet jellemezte a piacot. Az árak — nagy forgalom mellett — a következőképpen alakultak: Osztrák korona 340—345, magyar korona 360—370, cseh korona 610—620, svájci frank 38 60—39 00, dollár 204 00—209, francia frank 11 30—11 40, font sterling 915—925, olasz lira 9 30—9 35.

Valutapiac augusztus 27-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1120, Berlin — London 922, Newyork 204 00, Róma 916, Zürich 38 60, Bécs 80 00, Prága 615, Budapest — **Bukarest. Valuták:** Napoleon 760 00, márka 48, leva 140, török lira 110, font sterling 920, francia frank 1140, svájci frank 40 00, olasz lira 930, drachma 350, dinár 255 00, dollár 202 00, langyel márka 40 00, osztr. korona 30 00, magyar korona 27 00, cseh korona 620.

Zürich. Nyitás — Zárás: Berlin 127 25—127 00, Amsterdam 206 7/8—207 00, Newyork 133 75—533 50, London 2396—2397 00, Páris 2885 00—2900, Milánó 2362 50—2335, Prága 1602 50—1600 00, Budapest 69 50—69 50, Bécs 667 50—657 50, Bukarest 260 00—260 00, Varsó 102 50—102 50, Bécs 75 25—75 25.

Befejeződött a Bihar megyei Népbank és a Timisana fuziója. Megírta az Uj Kelet, hogy a Bihar megyei Népbank igazgatósága tárgyalásokat kezdett a temesvári Timisana Takarékszövetkezettel érdekhözösség létesítése céljából.

Deák Ferencz-u. 12. Cluj
Textilközpont
Kabátelmék, Beszárúk, Szolid árak!
Férfi és női gyapjuszövetek!
Bel- és külföldi gyárak lerakata!
Lloyd 9899

Mint Nagyváradról jelentik, a tárgyalások eredményre vezettek és a két bank közötti megalapodásokat a Népbank legutóbbi közgyűlésén ratifikálta. A közgyűlés módosította az alapszabályokat, melynek leglényegesebb módosítása az, hogy a pénzügyi intézet alapitóját tizenkétmillió lejre emelték fel, amiből négy millió lej névértékű részvényt a Timisana vesz át. A pénzügyi intézet igazgatóságának elnökéül dr. Cosma Aurél volt kisebbségi minisztert választották meg.

Figyelem! A n. é. vásárlókörön-ség szíves figyelmét felhívjuk arra, hogy **engrosüzletünket** **Figyelem!**
detail osztállyal bővítettük ki.
Eladásra kerülnek a legelőkelőbb árak mellett:
Vásznak 26— lejtől feljebb
Zefirek 35— lejtől feljebb
Kanavaszok .. 38— lejtől feljebb
Továbbá női és férfi szövetek, Kabátelmék és különböző bélésszövetek
Orosz árakról vételekötés, zeltség nélküli gyűjtésün meg

Landesmann & Weisz
Cluj, Uránia-palota, (Calea Regele Ferdinand 35. szam.)
Figyelem! Rudolf Mosse No 4019 Figyelem!

Párisi ujdonságok!
Ne vásároljon, mielőtt
SIR ár utaz
Au Printemps
a volt MIS

Cluj, v. Unió-utca 11. szám alatt
dusraktárát meg nem látogatja, mert ott majdnem **gyári árakon** kitenő minőségű árut vásárol!
Párisi izlés!
Lloyd 2836 I

Ha művészi kivitelű
butort, zongorát
akár venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és lakni...
SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDÉLYI RÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. autótérmet!
asszisztensek furnalrészkei legelőkelőbbben itt szerezhetik

Valódi persa szőnyegek nagy választékban jutányosan kaphatók * **Sternberg**, Tel. 13-45. Oradea-Mare, Piața Unirei 2

Elo
sitője
válog
Lipce
Drezd
utazá
játéko
ragasz
a cse
bukar
kiséri
abonn
helyez
is a k
A
már n
tudom
Lipcsé
Lé
István
Bonic
Popesc
Te
csapat
kérésü
menne
tával j
végign
ségeit.
Vis
melyik
Aff
NAC r
sajnál
Keztyü
párosb
gyönyö
a Gönc
Az ered
szörös
kifejez
Keztyü
tette,
egyes
számunk
ki a na
Göncz e
sége ré
7:5 ar

SZI
N.
továbbit
Ifj.
szági zsi
irtak má
tatások
gunk is
és valam
irni fogu
korszaká
Bar
is kapha
vau vala
vár dorlá
közoktató
A konzul
tanulmán
sült Álla
S. A
de közbe
nyilik me
nyelvü z
elegendő
is megny
zivitással
Cluj
F. De
Palesztina
M. Je
R. Sa
védő irod
kapni a t
B. De
S. Józ
tük, hog
jelenik me

SPORT

Elutazott a kolozsvári válogatott csapat

(Cluj-Kolozsvár, aug. 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hosszas előkészületek után a kolozsvári válogatott csapat a tegnapi éjjeli vonattal elutazott Lipcsébe, hogy szombaton ott, vasárnap pedig Drezdában játsszon az ottani válogatottakkal. Az elutazás előtt nehézségek támadtak Tritsch brassói játékos körül, amennyiben a bukaresti szövetség ragaszkodott ahhoz, hogy Tritsch Prágába utazzon a csehek ellen szereplő válogatott csapattal. A bukaresti központ delegátusa Kovács dr., aki elkíséri a csapatot, tegnapi Nagyváradra érkezett, ahonnan telefonon a legszigorúbb rendelkezéseket helyezte kilátásba, ha Tritsch az intézkedés ellenére is a kolozsvári expedícióval indul utra.

A központ delegátusának intézkedését azonban már nem lehetett Tritsch és a szövetségi kapitány tudomására hozni és így Tritsch tegnapi elutazott Lipcsébe. Az expedíció tehát a következőkből állott:

Lázár, Pollák, Málnássy, Fazekas, Tóth, Tritsch, Istvánffy, Schultz, Rahitovszki, Deutsch Simi, Bonciocat, Chifor, Huza és Muresan Kisérők Savu, Popesca, Giurgint és dr. Erős Vilmos.

Terv szerint csütörtökön este érkezik meg a csapat Lipcsébe, ahol szombaton játszik első mérkőzésüket. A mérkőzés után azonnal Drezdába mennek és ott vasárnap Drezda válogatott csapattal játszanak. Másnap visszajönnek Lipcsébe és végignézik a hétfőn megnyíló mintavásár ünnepeit.

Visszajövet valószínűleg játszani fognak valamelyik ruszisztikai város válogatottja ellen.

Affér a nagyváradai teniszversenyen. A NAC nagyszerűen sikerült teniszversenyén egy sajnálatos affér támadt Göncz budapesti játékos és Keztyüs nagyváradai teniszese között. A vegyes-párosban ugyanis a Keztyüs-Marton Lili pár győztes játék után megérdemelt győzelmet aratott a Göncz-dr. Kelemenné Popper Annus pár felett. Az eredmény feletti bosszúság elkeserítette a többszörös bajnok Gönczöt, aki elragadtatva magát, sértő kifejezéseket tett a tehetséges fiatal Keztyüsre. A Keztyüsön ejtett sérelmet, egylete, az NSE magáévá tette, az ügyet lovagias utra terelték. A férfi egyes döntője, melynek eredményéről tegnap számunkban beszámoltunk, óriási érdeklődést váltott ki a nagyváradai közönség körében. Kelemen és Göncz egyenrangú ellenfelek és Göncz csak fűrésze révén jutott a győzelemhez 6:3, 4:6, 6:2, 7:5 arányu rendkívül élvezetes játék után.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

N. Izsák, Fogaras. Levelét illetékes helyre továbbítottuk.

Iffy R. Mór, Simleul Silvaniei. A spanyolországi zsidóüldözésekről és a marannusokról annyit írtak már, hogy erről ma már csak eredeti kutatások alapján lehetne újabbat megtudni. Mi magunk is több ízben foglalkoztunk ezzel a témával és valamilyen aktualitással kapcsolatban ezennel is írni fogunk a zsidó történelemnek ezen szomorú korszakáról. Mindenestre köszönjük figyelmesességét.

Barissziánus, Gherla. Mint középiskolai tanuló is kaphat soron kívüli vizumot, ha felvételi jegye van valamelyik amerikai elismert intézettől. Bevándorlási engedély szükséges, valamint a bukaresti közoktatási minisztérium kivándorlási ennédelye is. A konzulátusnál kötelezvényt kell aláírnia, hogy tanulmányainak befejezése után elhagyja az Egyesült Államok területét.

S. Abrahám, Brassó. Köszönjük szíves sorait. de közben mi is kaptunk értesítést, hogy most nyílik meg Brünnben az államilag elismert német nyelvű zsidó reálgimnázium ötödik osztálya, sőt ha elegendő tanuló jelentkezik, a felsőbb osztályokat is megnyitják. Az intézetben valóban nagy intensivitással tanítják a héber nyelvet.

Cluj barissziánus. Olvassa el fenti üzenetünket.

F. Dezső és Tsa, Msziget. Levelükre az Erdélyi Palesztinahivatal fog válaszolni.

M. Jenő, Petrosani. Nagyon kezdetleges.

R. Salamon, Repede. Levelét áttettük a jogvédő irodához, ahonnan megfelelő utbaigazítást fog kapni a teendőkről.

B. Dezső, Arad. Fenti üzenet önnek is szól.

S. József, Targumures. Egy ízben már közöltük, hogy a kért lap hetek óta nem jelenik meg.

SZÍNHÁZ MŰVÉSZET

Győri Ernő: Isten és a Nő. Győri Ernő a kevésbé termékeny, de annál eruptívabb költők közé tartozik. Bár formai megnyilatkozásaiban a baudelairei l'art pour l'art iskolához tartozónak látszik, valójában mély és szélesen önlő szentimentalizmus, érzés-mélység jellemzi költészetét. Törekvéseiben pantheisztikus: a nőt és istent, mint az egyéni és világsors szimbólumát fogja fel. Nem brillírozó, nem ragyogó képében gazdag költő, de a lírájára feszülő hurokon mély, könnyekig meghatódó dallamokat játszik. Uj kötetében teljes hangulati és világnézeti egységet találunk. Győri Ernő szenvedő és pesszimistikusan látó egyéniség, aki nek számára a vallás, a hit egy-egy elmélyült órának boldog menedéke. Kifejezéseiben precíz, minden sallangtól mentes, tiszta és érett. Tisztára ennyi, amit a francia dekadensektől örökölt. Kötetének legjobb darabjaiban: a „Harmadik angyal” és az „Aase halála” címűkben, spirituális régiókba emelkedik. Elvonatkoztatott, opalizáló képi ezekben a versekben biztos, finom, erőteljes művészi kezeire vollenak. Uj könyve értékekben gazdag dokumentuma a modern líra magas színvonalu fejlettségének. (S. I.)

Színházi iroda közleménye

A nagykapusi előadását elhalasztották. A nagykapusi falusi műkedvelők vasárnap délutánra és estére hirdetett előadását a színház technikai okokból későbbre halasztotta. Vasárnap délután mérsékelt helyárrakkal a Faun adják, vasárnap este pedig a Pompadour kerül színre Zöldhelyi Annával, Erényi Böskevel, Tompa Bélával és Rudas Bandival.

Antónia Csütörtökön 15-ödször adják az utóbbi évek legnagyobb sikerű darabját, Lengyel Menyhért Antónia-ját.

Bajadér, Kék mazur és Kék postakocsi. Három operetteelőadást hirdet a heti műsor: pénteken Kálmán Imre híres Bajadérját adják igen érdekes szereposztásban. Zöldhelyi Anna fogja a címszerepet, Neményi Lili a szubrett szerepét s Virág Lajos Radjmit játszani. Ihász Aladár Napoleont fogja játszani, azt a szerepet, amit Budapest a Király Színházban százánál többször játszott nagy sikerrel. Szombaton este Lehár Kék Mazurját adják, Zöldhelyi Anna, Erényi Böske, Tompa Béla és Rudas Bandi szerződött tagok föllépésével. Vasárnap este a Pompadour, hétfőn a nagyszerű Kék postakocsi című operette kerül színre új szereposztással: Dajka Margittal (uj tag), Tompa Bélával, Rudas Bandival.

Kamélias Hölgy délután. Szombaton délután mérsékelt helyárrakkal s a főszerepben Poór Lilivel, Cselle Lajossal, Ihász Aladárral, Forgács Sándorral kerül színre a Kamélias Hölgy.

Heti műsor

Csütörtök: Antónia (Sorozatszám 17.)
Péntek: Bajadér (Zöldhelyi Anna, Ihász Aladár, Virág Lajos szerződött tagok föllépésével. Sorozat 18.)
Szombat d. u. fél 4-kor: Kamélias hölgy (Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 19.)
Szombat este 8-kor: Kék mazur (Erényi Böske, Tompa Béla, Rudas Bandi föllépésével. Sorozatszám 20.)
Vasárnap d. u. fél 4-kor: A faun (Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 21.)
Vasárnap este 8-kor: Pompadour (Operetteújdonság 23-adszor. Zöldhelyi Annával, Erényi Böskevel, Tompa Bélával, Rudas Bandival. Sorozat 22.)
Hétfő: Kék postakocsi. (Operette újdonság 9-edszer. Uj szereposztással. Sorozatszám 23)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Csütörtök, augusztus 28. *Sámson és Delila.* Nagy dráma a modern és bibliai életből, két részben és hat felvonásban. Főszerepben Corda Mária.

Uránia-Mozgó. Csütörtök, augusztus 28. *Voss Péter. A névtelen ember.* II. rész 10 felv. Sárga bestiák és az aranyáradat. Nagy szenzációs kalandor és szerelmi dráma. Seeliger Gerhárd regénye után. Főszerepben Harry Liedtke.

Apollo Mozgó. Csütörtök, augusztus 28. *Nevet az Apollo! Zigotto sofőr. Zigotto Fogoly. Zigotto és a medvék. Zigotto és a kémek.* Nagy amerikai excentrikus bohózaok 6 felvonásban, Főszerepben csak Zigotto.

Zsák Zsineg Kötél
HAVAS DEZSŐ TIMISOARA

Házlebonthatás miatt

SZABÓ JENŐ

selyem- és szövetáruház Cluj, Calea Regele Ferdinand 5. sz. alatt

olesó

rendez. Lejárásig

	Lei
1 drb. abrosz és 6 szalvéta	328
1 mtr. sima fehér grenadin..	55
1 " fehérnemű vászon....	37
1 " zefir, férfi ingre	42
1 " himzett grenadin	65
1 " sima ruhacrepp, színekben	39
1 " csikos vagy kockás szövet	65
1 " jó mosó karton	26
1 " mosó delén, ruhára és pongyolára	39

Előrehaladott idény miatt az összeses raktáron levő nyári áruk

Nagy választék árakban lenvásznakban

Telefon 479 Telefon

Házlebontás miatt!

APRÓHIRDETÉSEK

Helyesírási táblánál egy szó 3.-, vastag betűvel 6.- lej. Leg-
kezebb apróírástól 30 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény

Herkovits Jenő

uri szabóságát áthelyezte

Str. Vlahuța és Str. Juliu Maniu sarok.

Allandó bel- és külföldi szövetudonságok rak-
táron. Első osztályu munka készül.

Élesztőgyárban teljesen jártas szakember kereste-
tik Palesztina száma, aki képes némi tökéresze-
sedést vállalni. Ajánlatok
„Élesztőgyár“ címen a ki-
adóhivatalba. 7710

Könyvszükségletét az Uj Kelet könyvosztályá-
nál fedezze! Bárhon meg-
jelent könyvek beszerzé-
sét vállaljuk.

HUNWALD

Cluj, Str. Vlahuța (volt Bolyai-n.) 3. Telefon 147.

ÜVEGSZOLDA
és tükörgyár. Tábla-
üveg raktár és üve-
gezési vállalat. Hibás
tükörök újrafoncsoro-
zása.

Négy középiskolát vég-
zett fiu fizetéssel tanuló-
nak felvételt. Lederer
börkereskedés. 7711

Két középiskolás fiut
vilátásra fölveszek. Ugya-
nott kóser koszt kapható.
Farkas-utca 12. Szilágyiné.

Elegáns

oicsó és jó ruhát
angol, francia di-
vat szerint készít
Dávid József
uriszabó, Cal. Victoriei
(Kossuth L.-u.) 7. sz.

Kiszolgáló segédeket
női divatszakkmból fel-
veszünk. Fényképpel el-
látott írásbeli ajánlatot
kérünk. Friedmann Test-
vérek divatruháza Sat-
már. Ugyanott több évi
gyakorlattal bíró paplan-
gyári vezetőt keresünk.
7716

Fordításokat és kér-
vényeket a hatóságokhoz
olcsón vállal „Imperial“
Str. Regina Maria 12. (Be-
járát Minorita-u felől)

Izraelita nős, téxtil és
rövidáru szakmában telje-
sen jártas, román nyelvet
is bíró kereskedő, üzlet-
vezetői vagy utazói állást
keres, hol a szombatot
megtarthatja. Megkere-
sésre személyesen is be-
mutatkozhatik. Ajánlato-
kat a kiadóhivatal továb-
bit. 7718

Nyelvtanuláshoz segéd-
könyveket, szótárakat elő-
nyös árban szállít az Uj
Kelet könyvosztálya. Kér-
jen árajánlatot.

Kellemes hanggal bíró
nőtlen fiatalember, jelen-
leg hittan oktató, az őszi
ünnepekre előimádkozói
állást keres, lehetőleg na-
gyobb hitközségnél. Cím:
Hofmann Elemér, Fauteu,
Plasa Margita, Jud. Bihor.
7659

Varrógépet, bármily ál-
lapotban és ócska férfi-
ruhát magas áron veszek.
Jakab, Minorita utca 4,
udvarban balra.

Izr. iskolás kis leány
v. fiu és fiatalember la-
kást és teljes ellátást kap-
hat. Értékizni Simon üz-
letében, Calea Traian 23.
[v. Árpád-ut].

Motorkerékpárhoz
használt külső és belső
gummit veszek. Címet a
kiadóba.

A Kolozsvári

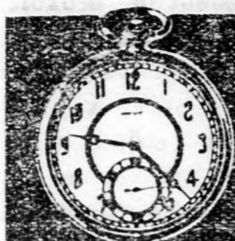
CZELL

sörfőzde
világos

„URSUS“

söre

a közönség
legkedveltebb itala

Longines
7 GRANDS PRIX
Legpontosabb óra

Tűzifa aprítógépeket

kőfűrészes állványokat,
szállítható motoros kör-
fűrészeket, hasító gé-
peket, teljes tűzifaaprító
telep berendezéseket

fűrészgári

valamint

asztalosipari
gépeket

kedvező fizetési fel-
tétetek mellett szállít

Mecano Rt.

fiókja, Cluj, Calea Victoriei 45.
(v. Kossuth L.-u.) Telef. Int. 356.

érjük mindenütt **Pierre önborotváló kést**
a felülmúlhatatlan
Valóságos gyönyörűség. Svéd acélezüsttel keverve.
Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti, Str. Donici 1.
Rudolf Mosse No 100

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjumosóda, gyapjufésülde, kamgarn, vigogne-szövőde, takácsműhelyek,
mügyapjgyár, apretura, festőde.

Kötött és szövőtárugyár
Körülbelül 1500 munkást foglalkoztat. Saját konfekció és juhtonyésziés.

Kiváló minőségű,
kellemes és üdítő

tordai sör

Gyár: Turda, telefon 5.

Főraktár: Cluj, telef. 394

Poljansek lankácsokat szállít Grossmann Jenő Nagyvárad

Baross-utca 10. Sürgöncymű:
Grossmasin :: Telefon 2-86

Keleti szőnyegek

szövése eredeti perzsa és szmirna minőségben min-
den kivánt méretben. Szőnyegek művészies javítása

„Vénus“

szőnyegszövőgyár
Cluj, str. Surda (Kis-u) 33

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.

BEREKESZT

HIVATAL

Cluj-Kolozs

L. Pop, (Bra

Telefon: S

és kiadóh

Zs. N. Sz.

A kéziratok

szerkesztős

zendők. Kéz

dunk

Ezt kom

den íróna

kemét váro

szemben Hé

felmentést.

tartjuk telj

által alkalm

Pénzügyi

dik évfolyam

társaságok k

család, ösze

Héjjas Mihá

Iván apja.

Végre a gyil

amilyen Héj

igen komoly

összekötve

hogy a gyilk

és díjmentes

kosság csak

sági rekomp

kompenzáció

hogy Kecsk

sulyra kapas

aságokban

tehát ne esse

Azonban

találni a H

replését, az

család helye

részvénnytárs

zán nem a

fel kifogás

osodálkozni

legszorosabb

kal sohssem

vele, mióta

szerepet tölt

vissza attól,

egy igazgató

lenti a közér

mi igazán ne

hogy az izlés

dát adni. Szer

és kizárólag a

nak és pedig

ságoknak zsid

gatósgái szer

részét intézze

sajtóval, mer

nincs erre vo

Viszont ig

hogy például

pénztár igazg

exponense me

faji jellegű né

mint Kohn B

Részvénnytárs

a Héjjas csalá

előt az igazg

szerepét Gold

„Fructus Kec

vénytársaság“

mert 144 ezer

Iván apja mel

pontból legalá

hány más, faji

igazgató mellet

meiynek Héjja

delmi sajtó kel

magukat illet

nek elintézéser

talános elvi kö

Magyar Pénzüg

folyamából. Ez

egy véres dema

jas Ivánt mind